

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 25 Din.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inseratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Boj za kruh še ni končan!

Vlada je predložila sledeče izpremembe zakona o draginskih dokladah. Glej »Učit. Tov.« št. 13. iz l. 1922. ali »Uradni list« št. 27. istega leta.

3 draginski razredi mesto 5

Člen 2. tega predloga glede izenačenja draginskih doklad se izpremeni glede osebnih dodatkov, ki se delijo po kraji službovanja na tri krajevne razrede. V I. krajevni razred spadajo Beograd, Zemun in Sušak, v II. mesta, v III. pa trgi in vasi.

Stanarina za vso državo.

Ista razdelitev velja za člen 3., ki se nanaša na stanarinske doklade. Členu 3. se doda tretji odstavek, ki se glasi: »V onih krajih, kjer ni razdelitve na mesta in trge, izvede finančni minister to razdelitev zaradi pravičnejše izpremembe tega zakona v sporazumu z ministrom za notranje zadeve.

Op.: S tem velja člen 21. in 22. (št. 27. leta 1922. »Uradnega lista«) tudi za učitelstvo in upokojenke pri nas.

Izenačenje draginskih doklad.

Člen 5. (tabela) se izpremeni in se glasi: Pri letni plači do 2999 dinarjev znaša osebna doklada v I. draginskem razredu 28, v II. 26 in v III. 24 dinarjev na dan; od 3000 do 4999 dinarjev 30, 28 in 26; od 5000 do 6999 Din po 32, 30 in 28 dinarjev; od 7000 do 8999 dinarjev po 35, 33 in 31; od 9000 dalje po 38, 35 in 34 dinarjev na dan.

Tabela II. člena 6. se izpremeni in se glasi: »I. krajevni razred po 18 dinarjev na dan, II. po 17 in III. tudi po 17 dinarjev.« Drugi odstavek člena 6. se izpremeni in se glasi: »Zaradi tega dobe ti nameščenci tudi rodbinsko doklado po tem zakonu, vendar na skupni znesek osebnih in rodbinskih doklad ne sme mesečno presegati v I. krajevnem razredu 1300, v II. 1100 in v III. 1000 dinarjev.«

Za upokojenke.

Člen 17. se izpremeni in se glasi: I. Upokojenci in upokojenke vseh katego-

rii, navedenih v členih 4., 5. in 13., dobivajo po višini svojih pokojnin osebne dodatke brez ozira na to, ali jim je pokojnina odmerjena v dinarjih ali kronah, in sicer do 2999 dinarjev ali kron letne pokojnine v I. krajevnem razredu po 13, v II. po 12 in v III. krajevnem razredu po 11 dinarjev, z letno pokojnino nad 3000 dinarjev ali kron v I. krajevnem razredu 14, v II. 13 in v III. krajevnem razredu po 12 dinarjev na dan, II. Upokojenci in upokojenke vseh kategorij navedenih v členih 6. in 7., dobivajo osebne doklade brez ozira na višino pokojnine in ne glede na to, ali jim je pokojnina odmerjena v dinarjih ali kronah, v I. krajevnem razredu po 11, v II. 10 in v III. krajevnem razredu po 9 dinarjev na dan.

Člen 18. se izpremeni in se glasi: »Upokojenci in upokojenke civilnega ali vojaškega reda, ki prejemajo kot osebno pokojnino vso plačo položaja, v katerem so bili upokojeni, dobivajo draginsko doklado na podlagi člena 1. tega zakona kakor aktivni nameščenci tega položaja. To na ne velja za one upokojenke, katerim se za pokojnino štejejo tudi vojna leta. Ti dobivajo le celo plačo onega položaja, v katerem so bili upokojeni, ako so bili umirovljeni pred svojim 55. letom, ali na dan, ko je zakon o draginskih dokladah stopil v veljavo (1. januarja 1922) niso imeli več kot 60 let. Aktivni častniki popolni invalidi ali državni nameščenci, ki so kot rezervni častniki proglašeni za popolne invalide, prejemajo tudi draginsko doklado na temelju člena 1. zakona kakor aktivni nameščenci tega položaja, v katerem so bili proglašeni kot popolni invalidi.«

Prvi odstavek člena 26. se izpremeni in se glasi: »Pravice do draginskih doklad v splošnem, t. j. osebnih stanarinskih in rodbinskih doklad, nimajo upokojenci in upokojenke, ki imajo lastnega premoženja ali od osebnega dela mesečno 2000 dinarjev ali več dohodkov.«

Člen 27. se izpopolni tako: »Za upokojenke, ki prejemajo vdovnino in ki so stare nad 60 let, se odpravlja določba točke 4. člena 28. in jim pripada rodbin-

ska doklada, kakor aktivnim državnim nameščencem, brez ozira na višino davka ki ga plačujejo.«

Štiri neodpravljene krivice.

Te draginske doklade pomenijo kapljo v morje draginje in bede, ki preplavljajo danes državno uradništvo.

Nepopravljeni so še vedno členi 2., 34. in 39.

Še vedno niso odpravljeni krivični draginski razredi: še vedno ni odpravljena krivica poročenim učiteljicam; še vedno je ostala drakonska naredba glede obolelih; še vedno niso izjednačeni popolno upokojenci.

Pravilnik o ustanovitvi izpraševalnega odseka za strokovno preizkušnjo o poučevanju na šolah za slepce.*

Člen 1.

Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere, v Ljubljani, ustanavlja v okviru izpraševalne komisije za osnovne in meščanske šole v Ljubljani poseben izpraševalni odsek za strokovno preizkušnjo o poučevanju na šolah za slepce.

Člen 2.

Učno usposobljenost za poučevanje slepih otrok mora dokazati vsakdo, ki hoče poučevati in biti stalno nameščen na državnem ali zasebnem zavodu za slepce ali na šoli za slepce.

Člen 3.

Izpraševalni odsek je sestavljen iz 4 članov. Ti so:

1. en član višjega šolskega sveta kot predsednik;
2. en vseučiliški profesor v Ljubljani;

* »Uradni list« št. 5, z dne 13. januarja 1923.

3. en specialist za očesne bolezni v Ljubljani;

4. en strokovni učitelj za pouk slepih otrok v Ljubljani.

Člen 4.

Preizkušnja se vrši vsako leto enkrat in sicer v novemberskem terminu.

Člen 5.

Kandidat vloži prošnjo za pripust k preizkušnji po službeni poti s temi prilogami:

1. opis življenja in naobrazbe s posebnim pogledom na pripravo za preizkušnjo nadalje napoved učnih pripomočkov;
2. zrelostno izpričevalo;
3. izpričevalo učne usposobljenosti za osnovne šole;
4. izkaz, da je uspešno deloval vsaj štiri leta kot ljudskošolski učitelj;
5. potrdilo, da se je pripravljaval po štiri letni praksi na osnovni šoli za strokovno preizkušnjo najmanj dve leti na zavodu ali šoli za slepce.

Člen 6.

Učna snov obseza:

- a) bistveno znanje o anatomiji in fiziologiji človeškega telesa, živčni sestav v splošnem in sestav čutil, zlasti očesa in tipnih organov, v posebnem pogledu; bistveno znanje moderne psihologije glede na slepoto; temeljito poznavanje duše slepega otroka;
- b) bistveno snov o vidu in sluhu, o slepoti, njenih vzrokih in posledicah, o najnavadnejših vidnih motivah in o metodah njih zdravljenja;
- c) znanje strokovne didaktike in poznanje posebne strokovne metodike pri vseh učnih predmetih na šoli za slepce: znanje o načelih delovne šole in rokotvornega pouka; poznanje učil in učnih pripomočkov na šoli za slepce; zgodovino vzgoje in pouka pri slepstvu; slovnost; skrb za slepce.

LISTEK.

Pedagoško-didaktične smernice kiparsko-rezbarskega pouka.

Napisal prof. Alojz Repič.

Ker se zahteva pri sprejemnem izpitu za višje šole tudi modeliranje po naravi, je potrebno, da se določi na obrtnih šolah za modeliranje po naravi (obraz in truplo) vsaj po 4 ure na teden za vajo očesa v oblikah in proporcijah. V začetku se istotako pri modeliranju ne sme zahtevati podrobna izvršitev, ampak samo spretnost v hitrem in sigurnem nalaganju pravih ploskev. Ko se učenec tega navadi, potem šele pride podrobna izvršitev v poštev. Tu smo opazili razliko materiala in njega pomen za vaje. Ko bi se pripravne vaje začele z delom v lesu, potratilo bi se nepotrebno preveč materiala in časa, namesto zarezane oblike mora učenec prilepiti nov kosček lesa in naposled dobi namesto celotnega dela nekako zmašilo ali skrupčalo. Še nevarnejši je začetek s kamenom, ako tukaj dleto preveč odkleše, je delo z materialom vred ničeno.

Prve predloge naj bodo kar mogoče praproste s širokimi in ravnimi oblikami, a dleto ploščato s poševno ostrino (Balleisen). Tako se vadi učenec že pri prvem delu čisto rezati obli-

ke v širokih, ravnih ploskvah. Prve predloge ne smejo biti male in komplicirane, n. pr. mali grbi, heraldski modeli (Kerbschnitt) itd., z malo predlogo in malim dletom se učenec le muči, zapravlja že itak pčilo odmerjeni čas, pri delu obupuje, ker ne vidi nobene ploskve. Ako se mu da pozneje veliko dleto v roke, se ustraši, ker ni navajen rezati na široko.

Nastane vprašanje, v katerem materialu naj se začne strokovne vaje, ali v lesu ali kamenu? Ali se naj učenec izvežba samo v obdelovanju lesa ali kamena, ali obeh? Les in kamen sta dva različna materiala, zahtevajoča posebno tehniko obdelovanja, posebnega orodja, torej tudi posebno izvežbanega učitelja! Za absolventa obrtne šole je potrebno, da se enakomerno izuri v obdelovanju obojnega materiala, vsak mojster sprejme rad takega pomočnika, ker mu ni treba iskati za vsako delo posebnega delavca.

Obdelovanje se ima začeti vedno z lesom, ker izkustvo uči, da se pomočnik, izvežban le v obdelovanju kamena, le počasi ali celo nikoli ne more navaditi, čisto odrezavati v lesu. Nasprotno pa se pomočnik, izučen najprej v obdelovanju lesa, v neverjetno kratkem času privadi obdelovanju kamena. S tem je podan dokaz, da se mora učenec najprej popolnoma izučiti v lesu, potem šele sme preiti na kamen. Tako se navadi zanesljivo in enako dobro obdelovati obojen material. Napačna je torej metoda fistih učite-

lev, ki od vsega začetka in principijalno menjavajo material, za prvim delom v lesu nalože učenca že drugo delo v kamenu, predno je dosegel v lesu popolno sigurnost in spretnost. Tak učenec nazadnje ne zna nobenega dela popolno in pravilno. Tako menjavanje materiala je dovoljeno šele v zadnjem letu, ko je učenec že enakomerno izurjen v obojem materialu.

Ker se pripravne in strokovne vaje (predpisane in proste) vrše po predlogah, ozirom po naravi in pod vodstvom učitelja, ima psihologija pomoči določiti natančno mejo, katere učitelj ne sme prekoračiti, da se na eni strani učenec popolno izvežba, a na drugi strani ne izgubi svoje samostojnosti. Učiteljevo sodelovanje in pomoč ima dvojen namen: 1. da vadi učenca v vztrajnosti, potrpljenju in veselju za delo; 2. da ga strokovno vodi in izpopolnjuje. Pripetijo se namreč slučaj, da ima učenec dobro voljo in veselje, ali nobene vztrajnosti, ker je navajen le površnega dela. Če se od takega učenca takoj zahteva popolna izvršitev, onemore in izgubi veselje do dela, ker mu isto traja predolgo. Tu je napočil trenutek, da priskoči učitelj na pomoč in pomore izvršiti učenca delo, dvigajoč mu pogum in samozavest z opozarjanjem na vedno večji uspeh in napredek, tako da se loti učenec drugega dela z že večjo samozavestjo in veseljem. Tako se vadi učenec v vztrajnosti in dobiva od dela do dela večje veselje do poklica. Priskočiti je treba na pomoč pravi trenutek in le za kra-

tek čas, da onemogli, utrujeni učenec oživi in dobi vzpodbudo za nadaljno delo. Nikoli pa se ne sme pomoč udejstvovati v takem obsegu, da je delo na vse zadnje prav za prav le učiteljevo, ne pa učenčevo. S preradodarno pomočjo se učenec ueni in postane nesamostojen, isto se zgodi, če učitelj učenca zanemarija in preveč prepušča samega sebi. Učitelj sodeluj s svojo pomočjo le pri začetnih prvi dve leti, v zadnjem letu se omejuje le na malenkostne korekture in izpopolnitve, tako da učenec v zadnjem letu res samostojno izvršuje svoja dela. Modra omejitev pomoči pa je potrebna tudi iz praktičnega razloga, da se učenec pripravi že v šoli za samostojno delo v delavnici. Učitelj ne sme vedno stati za hrbtom učenca, ki se naj navadi delati, četudi ni učitelja v učni sobi. S tem seveda ne rečem, da bi smel učitelj izostajati po cele ure in prepričati učenca lastni usodi, lahko pa tačas izvršuje kako lastno delo v isti učni sobi, da vzdržuje tako že sama prisotnost učitelja potrebni red in disciplino. Vsak učenec mora ostati na svojem mestu pri svojem delu, nikdar ne sme postopati od součenca do součenca, moč in ovirajoč ga pri delu. V učni sobi vladaj strog red, vse mora urno in živalno delati, vse se mora gibati kakor v praktični mojstrovni delavnici. Splošna živalnost dela mora s svojim zgledom vplivati tudi na manj marljive in vztrajne učence ter jih siloma kakor deroča reka vleči s seboj. (Dalje prihodnjč.)